

>>> NIEUWSBRIEF <<<

KVN

Kerngroep Vakinhoud Natuurbrandbestrijding

ONDERWIJSCONTENT VOOR NATUURBRANDBESTRIJDING**IN DEZE
EDITIE**

- De stand van zaken en een vooruitblik
- Schrijfproces Handboek Natuurbrandbestrijding
- Persoonlijke interviews met KVN-leden
- Wat vraagt dit project van de KVN-leden?
- Oproep voor fotomateriaal

>>> **INLEIDING**

Wat moet iemand die bij de brandweer werk weten over natuurbrandbestrijding, gelet op zijn of haar functie als incidentbestrijder, operationeel leidinggevende of specialist? En bestaat dat weten alleen uit feitenkennis, of moet je ook inzicht in het vakgebied hebben en bepaalde vaardigheden bij een natuurbrand kunnen toepassen? Na ongeveer anderhalf jaar hard en gedisciplineerd werken heeft de Kerngroep Vakinhoud Natuurbrandbestrijding (KVN) deze hamvragen weten te beantwoorden.

Het resultaat is een functiematrix Natuurbrandbestrijding waarin deze vragen per operationele brandweerfunctie en (sub)thema van het vakgebied natuurbrandbestrijding zijn beantwoord. In de uitwerking is ook rekening gehouden met het onderscheid tussen vakkennis die in alle regio's even belangrijk is (basis) en kennis, inzichten en vaardigheden die per regio kunnen verschillen (basis +) of tot een regionaal, landelijk of technisch specialisme behoren.

De functiematrix brengt in combinatie met het themahandboek Natuurbrandbestrijding - dat KVN eind vorig jaar al opleverde - structuur aan in een complex vakgebied. Ondertussen maakten de toenemende droogte en concrete natuurbranden het belang van dit project steeds tastbaarder. Nu breekt een nieuwe projectfase aan: het schrijven van het Handboek Natuurbrandbestrijding. Het is het moment waarop abstracte denklijnen worden omgezet in tastbare kennisproducten. Voor veel betrokkenen is dit ook een kans om hun ervaring en vakmanschap blijvend door te geven. Het schrijfproces vraagt niet alleen scherpste, maar ook samenwerking en vertrouwen in elkaars expertise. Juist daarin zit de kracht van dit project: samen bouwen aan een stevig fundament voor de natuurbrandbestrijding van morgen.

Voor de KVN-leden voelt dit als het moment waarop het project nu concreet wordt. Het handboek maakt zichtbaar waaraan is gewerkt, en waarom alle al geleverde inspanningen nodig waren. In deze nieuwsbrief nemen we jullie mee in die overgang. Wat vraagt het project eigenlijk van de deelnemers? Hoe kijken zij vooruit naar het schrijfproces? En wat maakt dit werk, ondanks alle drukte en complexiteit, zo waardevol?

ALS ZICHTBAAR WORDT WAARAAN JE MAANDEN MET ELKAAR HEBT GEBOUWD

“We hebben veel tijd
gestoken in het fundament,
nu wordt eindelijk zichtbaar
waaraan we hebben
gewerkt”

Adriaan ter Huurne

>>> MEER DAN EEN HANDBOEK

Hoewel natuurbrandbestrijding al jaren op de agenda staat, ontbrak het tot nu toe aan landelijke, functiegerichte les- en leerstof. Iedere regio deed zijn eigen ding - vaak goed bedoeld en ook goed doordacht - maar zelden onderling afgestemd. Die versnippering leidt tot verschillen in aanpak, kennisniveau en samenwerking. Het is precies dit patroon dat we als KVN willen doorbreken.

Wat nu in ontwikkeling is, is meer dan een handboek: de beoogde publicatie wordt een landelijke onderlegger voor de vakbekwaamheid van de brandweer op het gebied van natuurbrandbestrijding. Een handboek met praktijkervaring, gevalideerde kennis en internationale inzichten als fundament. Met als doel: uniforme, overdraagbare én toepasbare leerstof, afgestemd op de dagelijkse praktijk van onze brandweermensen.

OVER HET SCHRIJFPROCES

3

De realisatie van dit handboek is geen papieren exercitie. Het is een zorgvuldig ingericht ontwikkeltraject dat is vastgelegd in een werkinstructie. Centraal daarin staat het ringenmodel: een structuur waarin het Team Ontwikkeling en Redactie (TOR), de KVN, NIPV-specialisten en externe ketenpartners elk op het juiste moment bijdragen aan de inhoud en kwaliteit van het handboek. KVN fungeert als eerste ring rond TOR, NIPV-specialisten als tweede ring en externe ketenpartners als derde ring. Ketenpartners zijn niet alleen organisaties zoals natuurbeheerders, maar kunnen ook kennisinstellingen zijn zoals KNMI en Wageningen University & Research.

In deze fase zijn we aangekomen bij een belangrijke mijlpaal: de inhoudelijke beoordeling van onderwerpen op relevantie per functie is afgerond. Dat betekent dat we nu weten welke onderwerpen in het handboek terechtkomen, en voor wie welke kennis functioneel is. Hiermee voorkomen we dat het handboek uitgroeit tot een encyclopedie vol irrelevante details - en zorgen we juist voor focus, toepasbaarheid en herkenning.

In de komende maanden gaat het TOR verder met het schrijven van de hoofdstukken. Daarbij vormen de eerder vastgestelde thema's en functietoewijzingen de leidraad. Elk hoofdstuk wordt in conceptvorm eerst besproken met de KVN en daarna met vakspecialisten en ketenpartners. Dit gefaseerde validatieproces is nodig om tot gedragen en werkbare eindproducten te komen.

ZORGVULDIG INGERICHT ONTWIKKEL TRAJECT

"Het voelt alsof we aan de start staan van iets wat nu echt concreet wordt"

Mark Rijkers. "

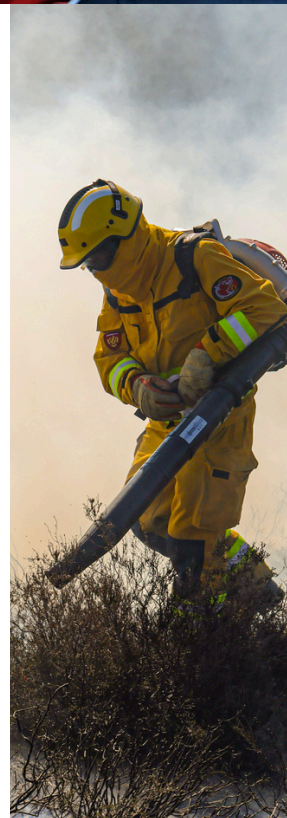

NU GAAT HET ECHT BEGINNEN!

Na anderhalf jaar intensieve voorbereiding breekt een nieuwe fase aan in het project: het daadwerkelijke schrijven van de hoofdstukken van het Handboek Natuurbrandbestrijding. Voor de leden van de KVN is dit een belangrijk kantelpunt. "We hebben veel tijd gestoken in het fundament, nu wordt eindelijk zichtbaar wat we hebben voorbereid," zegt een van hen treffend.

De verwachtingen zijn hooggespannen, maar er overheerst vooral enthousiasme. "Het voelt alsof we aan de start staan van iets wat nu echt concreet wordt," aldus Mark Rijkers. "Tot nu toe hebben we vooral gebouwd aan de structuur, aan kaders en keuzes. Nu komt het tot leven."

Ook voor Adriaan ter Huurne betekent deze fase iets bijzonders: "We hebben gezocht naar balans, naar toepasbaarheid, naar heldere functiegerichte inhoud. Ik ben benieuwd hoe die lijnen straks samenkomen in het geschreven woord."

Het schrijfproces wordt zorgvuldig vormgegeven: per hoofdstuk wordt gewerkt volgens vaste formats, in samenspraak met inhoudsdeskundigen, redacteurs en de KVN. "We willen geen verzameling losse verhalen, maar een handboek dat klopt van begin tot eind," benadrukt Edward Huizer, coördinator van het ontwikkelproces. Er is ook opluchting. "Eerlijk is eerlijk, na al dat afwegen, rubriceren, classificeren en afstemmen, is het fijn om nu echt iets tastbaars te gaan ontwikkelen," zegt Richard Vergouwen. "Het motiveert om te weten dat wat we hebben bedacht, straks ook gelezen, geleerd en toegepast gaat worden."

De KVN kijkt dus met vertrouwen en nieuwsgierigheid vooruit. De komende maanden zullen bepalend zijn voor de toon, stijl en bruikbaarheid van het handboek. En ook al is er nog veel werk te verzetten, het voelt als een logische volgende stap: van denken naar doen.

HET SCHRIJFPROCES IS OP ELKAAR AFGESTEMD

"We willen geen
verzameling losse verhalen,
maar een handboek dat
klopt van begin tot eind,"

Edward Huizer

De leden van de KVN streven niet alleen naar uniformiteit en een goed gefundeerde, internationaal erkende kennisbasis binnen hun vakgebied, maar worden vooral gedreven door hun passie om bij te dragen aan het vakmanschap dat essentieel is voor natuurbrandbestrijding. Ze verzamelen, classificeren en valideren alle vakinhoud met één doel voor ogen: ervoor zorgen dat brandweermensen in elke veiligheidsregio minimaal het benodigde vakmanschap bezitten om een natuurbrand veilig, effectief en efficiënt te bestrijden.

"Brandweermensen onderschatten soms de ernst en complexiteit van natuurbranden. De onderwijsmaterialen die wij ontwikkelen, bieden collega's de nodige handelingsperspectieven om een natuurbrand succesvol te bestrijden," zegt Mark Rijkers. Hij is KVN-lid, Teamleider Handcrew Zuid-Nederland, en in Brabant-Noord verantwoordelijk voor de vakbekwaamheid van specialistische brandweerfuncties.

Marcel Geluk is adviseur natuurbrandbestrijding en vertegenwoordigt samen met Jacco Krol de veiligheidsregio Utrecht binnen de KVN. Hij brengt jarenlange ervaring mee in zowel repressief optreden als in het trainen en opleiden van brandweermensen. Zijn motivatie om mee te werken aan dit project is helder: "Ik zie in de praktijk nog te vaak dat we bij natuurbranden niet scherp genoeg zijn. Dat komt niet door onwil, maar door een gebrek aan eenduidige vakkennis. Iedereen doet z'n best, maar niet iedereen werkt vanuit hetzelfde vertrekpunt." Marcel ziet hoe de praktijk verandert: natuurbranden worden groter, grilliger en vragen meer van de hele organisatie. "Toch behandelen we een natuurbrand nog vaak als een reguliere buitenbrand. Maar de risico's zijn fundamenteel anders. De wind draait, het vuur gedraagt zich anders, de omgeving is onbekend. Daar moeten we beter op voorbereid zijn."

WE HEBBEN GEEN TIJD MEER VOOR ONDUIDELIJK HEID

"Ik zie in de praktijk nog te vaak dat we bij natuurbranden niet scherp genoeg zijn".

Marcel Geluk

ÉÉN LANDELIJKE BASIS

Wat hem aanspreekt in dit project, is de zorgvuldige benadering: "We kijken per functie: wat moet je weten, kunnen en begrijpen? En - belangrijker nog - waarom is dat zo? Die onderbouwing helpt mensen het belang te zien en zorgt voor acceptatie. Je voorkomt dat het als 'weer een protocol' voelt." Volgens Marcel is het uiteindelijke doel helder: één landelijke basis. "We moeten overal op dezelfde manier denken over natuurbrandbestrijding - of je nu in de bossen van de Veluwe werkt of op de heide van Brabant. Alleen dan kun je effectief samenwerken." Wat er nu ontstaat, is volgens hem méér dan een handboek - het is een vakinhoudelijke gemeenschappelijke taal. "Daarmee geef je vertrouwen aan de mensen die het moeten doen, onder vaak moeilijke omstandigheden."

Marcel ziet het project ook als een kans om kennis uit onderzoek en praktijk echt te verankeren in het onderwijs. "Dat maakt het duurzaam - en voorkomt dat inzichten verloren gaan bij een volgende generatie." Zijn hoop voor de toekomst? "Dat iedere bevelvoerende en instructeur straks weet: dit is het referentiekader. Geen ruis meer, geen losse interpretaties, maar gewoon een gedeeld begrip van wat goed en veilig natuurbrandoptreden is."

INTERVIEW: ROBIN BREEUWER

6

Robin Breeuwer is Officier van Dienst en specialist natuurbrandbestrijding namens de veiligheidsregio Noord-Holland Noord. Voor Robin is dit project een logische vervolgstap in zijn streven naar vakmanschap en veiligheid in het veld. "Natuurbranden gedragen zich anders dan gebouwbranden. Ze zijn grilliger, onvoorspelbaarder. Dat vraagt om een andere voorbereiding, een ander handelingsperspectief." Hij vertelt dat hij zich regelmatig zorgen maakt over de mate van voorbereiding in het veld. "We hebben het te lang op ervaring en improvisatie gedaan. En dat ging soms goed, maar soms ook niet. Dat mag geen toeval meer zijn. Daarom ben ik aangehaakt: ik wil dat mijn collega's het beter voor elkaar hebben dan wij vroeger."

**WE HEBBEN HET
TE LANG OP
ERVARING EN
IMPROVISATIE
GEDAAN**

"We discussiëren scherp, maar altijd op de inhoud. En we trekken samen op. Dat maakt het bijzonder."

Robin Breeuwer

KRACHT VAN DIT PROJECT

Robin is vooral te spreken over de manier waarop de leerstof nu per functie wordt uitgewerkt. "Een chauffeur hoeft niet hetzelfde over natuurbranden te weten dan een bevelvoerder of een adviseur. Dat klinkt logisch, maar het is zelden zo precies uitgewerkt als nu. Dat is de kracht van dit project." Wat hem positief verrast heeft, is de samenwerking binnen de KVN. "Iedereen zit er met overtuiging. We discussiëren scherp, maar altijd op de inhoud. En we trekken samen op. Dat maakt het bijzonder." Wat Robin ook aanspreekt, is dat praktijkervaring eindelijk serieus wordt meegenomen in de ontwikkeling van lesmateriaal. "We brengen de praktijk naar het papier, niet andersom - dat is echt een omslag." Hij merkt dat dit zorgt voor meer betrokkenheid onder collega's: "Je ziet dat mensen zich herkennen in wat er staat, en dat geeft vertrouwen." Voor hem is dat precies wat nodig is om natuurbrandbestrijding structureel op een hoger niveau te krijgen.

Vooruitkijkend hoopt Robin op herkenning in het werkveld: "Dat een jonge collega straks tijdens een inzet denkt: hé, dit heb ik gezien, geoefend, besproken. Ik weet wat ik moet doen. Dán maken we echt het verschil." Het gaat volgens hem niet alleen om kennis, maar om zelfvertrouwen op het moment dat het erop aankomt. "Als we dat kunnen meegeven, vergroten we niet alleen de veiligheid, maar ook het vakmanschap in de hele keten."

INZET VAN DE KVN-DEELNEMERS

7

Het project rondom de ontwikkeling van landelijke leerstof voor natuurbrandbestrijding vraagt veel van de deelnemers. Niet alleen inhoudelijk, maar ook qua tijd, discipline en samenwerking. Inmiddels zijn we anderhalf jaar onderweg en de tijd is voor velen omgevlogen. "Dat zegt iets over de intensiteit én de betrokkenheid," aldus meerdere deelnemers. Voor velen is het balanceren tussen het werk in hun regio, hun rol binnen de KVN, en hun privéleven. "Ik werk aan de stukken vaak in de avonduren of tijdens een 24-uursdienst," vertelt Martin van der Hoek. "Dat geeft me rust om te focussen en een goede bijdrage te leveren." Ook Mark Rijkers herkent dat: "Soms is het veel huiswerk, maar je doet het omdat je voelt dat het belangrijk is."

De tijdsinvestering is fors, maar deelnemers noemen ook de opbrengst. "Je wordt gedwongen om echt na te denken over je vak," zegt Jelmer Dam. "Wat moet iemand in een bepaalde rol precies weten, en waarom? Daar word je als leidinggevende ook zelf scherper van." Het helpt dat er een gedeeld doel is en een hecht teamgevoel. "De sfeer is goed, de discussies zijn stevig maar constructief," zegt Richard Vergouwen. "Iedereen wil een goed resultaat, dat voel je." De combinatie van intensief samenwerken, bijdragen aan landelijke impact en zelf groeien in je vak, maakt het project uniek. "Het is pittig, maar ook inspirerend," zegt Bas Peters. "Je leert ontzettend veel van elkaars perspectieven."

DIT DOE JE ER NIET ZOMAAR EVEN BIJ

"Iedereen wil een goed resultaat, dat voel je, het is pittig, maar ook inspirerend."

Bas Peters

ENERGIE IS VOELBAAR

Dat het eerste deel van het project zo snel voorbij is gegaan, ziet de groep als een goed teken. "We zitten in een flow," zei een deelnemer al tijdens de allereerste werksessie. Anderhalf jaar later is die energie nog steeds voelbaar.

Namens het NIPV heeft Rijk Hofman de taak om van alle bijdragen een goed leesbare tekst met een herkenbare en eenduidige schrijfstijl te maken. "Ik heb eerder een vergelijkbare redactionele bijdrage aan het Handboek Gebouwbrandbestrijding mogen leveren en heb er veel zin in om aan het Handboek Natuurbrandbestrijding te gaan werken. Door veel bijeenkomsten van KVN bij te wonen ben ik de vaktaal van natuurbrandbestrijders beter gaan begrijpen. Ik probeer die te vertalen naar leerstof die bruikbaar is voor het opleiden én bijscholen van brandweermensen en pas daarbij zowel onderwijskundige als taalkundige uitgangspunten toe", aldus Hofman.

Met het afronden van de inhoudelijke functieanalyse en het starten van de schrijffase, bereikt het project een nieuw fase. Wat begon als een onmogelijke opdracht is uitgegroeid tot een concreet en gedragen fundament. Dankzij de inzet, denkracht en vakkennis van de KVN ligt er nu een structuur die de basis vormt voor eenduidig, praktisch en toekomstgericht natuurbrandonderwijs. De komende maanden worden bepalend. We gaan van voorbereiding naar productie, van overleg naar uitwerking. Dat vraagt opnieuw om betrokkenheid, scherpheid en samenwerking - maar ook om vertrouwen in het proces dat we samen hebben opgebouwd. In de volgende nieuwsbrief hopen we de eerste resultaten met jullie te kunnen delen en laten we zien hoe kennis, praktijkervaring en onderwijs samenkomen in het handboek natuurbrandbestrijding. Tot die tijd: blijf betrokken, blijf meedenken, en weet - we zijn goed op weg!

FOTO'S GEVRAAGD

- Inzet van manschappen in natuurgebied
- Gebruik van voertuigen of handgereedschap
- Overzichtsfoto's van rookontwikkeling of vuurfront
- Oefensituaties met natuurbrandscenario's
- Natuurschade na brand of blussing
- Samenwerking met natuurbeheerders of ketenpartners in het veld

OPROEP!

Voor het Handboek Natuurbrandbestrijding zijn wij op zoek naar krachtige, duidelijke foto's die het verhaal van natuurbrandbestrijding ondersteunen. Heb jij foto's van inzetten, oefeningen of situaties in natuurgebied die de praktijk goed laten zien? Stuur ze in! Alle beelden zijn welkom - zolang ze van goede kwaliteit zijn. Wat bedoelen we met goede kwaliteit? Foto's moeten scherp zijn, een hoge resolutie hebben en bij voorkeur origineel en onbewerkt zijn. Alleen dan zijn ze geschikt voor publicatie in drukwerk.

Stuur je foto('s) met een korte toelichting (locatie, jaar, wat zien we?) naar edward.huizer@nipv.nl of neem contact op met één van de KVN-leden. Samen zorgen we voor een herkenbaar en realistisch handboek - ook in beeld!

Over KVN

KVN staat voor Kerngroep Vakinhoud Natuurbrandbestrijding. De KVN is ingesteld door het Landelijk Netwerk Natuurbranden van Brandweer Nederland met als doel om samen met het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) landelijk gedragen en gevalideerde onderwijscontent over natuurbrandbestrijding te ontwikkelen. Elk van de districten heeft een vertegenwoordiger in de KVN. De KVN is met zorg samengesteld. De leden zijn vakspecialisten met aantoonbare kennis en ervaring op hun vakgebied, staan open voor innovaties, zijn gemotiveerd om het brandweeronderwijs te verbeteren en werken graag in teamverband. Van hun werkgever krijgen ze de gelegenheid om hun bijdrage aan de KVN in werktijd te leveren. Namens het NIPV levert het Centrum voor Opleiding en Vorming Brandweer een projectmatige vakinhoudelijke en onderwijskundige bijdrage aan de KVN. Het NIPV is verantwoordelijk voor de landelijke onderwijsproducten over natuurbrandbestrijding, met het Ontwikkelfonds Brandweer als opdrachtgever namens de veiligheidsregio's.